

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษา แรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการศึกษาถึงปัจจัยบางประการหรือข้อมูลเบื้องต้น ที่ต่อการกำหนดบทบาทหรือพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมหรือสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นหรืออิทธิพลรวมอยู่มาก เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะหรือโครงสร้างที่ชัดเจนของแรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง แต่มีได้มุ่งหวังที่จะอธิบายสาเหตุทางสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองที่ก่อให้เกิดลักษณะของแรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง หรือ การศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรหนึ่งที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ แต่เป็นลักษณะของการศึกษาตัวแปรตามแต่ละตัว อย่างเป็นเอกเทศเพื่อนำมาพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์ในภาพรวมว่า ตัวแปรตามแต่ละตัวมีลักษณะหรือโครงสร้างแบบใดสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามทฤษฎีที่ตั้งไว้หรือไม่ ในการศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกที่จะศึกษากลุ่มผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง เพราะผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นกลุ่มหลังที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กระบวนการเมืองและระบบการเมืองอย่างชัดเจน มีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง ได้มากกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นลักษณะของแรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองหรือบทบาทที่บุคคลในกลุ่มนี้ได้แสดงออกมาย่อมมีผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตของประชาชน อันจะมีผลสะท้อนถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมือง ที่จะบ่งบอกได้ว่าเอื้ออำนวย หรือสอดคล้องกับระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเพียงใด รวมถึงการพัฒนาการระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยให้มีความก้าวหน้าต่อไป

การดำเนินการศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ที่สร้างขึ้นเองและตั้งชื่อว่า CPTI (Chulalongkorn Political Traits Inventory) เป็นเครื่องมือวัดผลตอบ

สนองทางจิตวิทยาการเมือง เพื่อประเมินลักษณะของแรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง โดยแบ่งเป็นสเกลในการศึกษาทั้งหมด 22 สเกล รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะทางการเมือง 4 ลักษณะคือ แบบประชาธิปไตย, แบบผสมที่เน้นประชาธิปไตย, แบบผสมที่เน้นอำนาจนิยม, แบบอำนาจนิยม โดยมีลักษณะในการศึกษาดังนี้คือ

1. แรงจูงใจทางการเมืองประกอบด้วยสเกลในการศึกษาคือ แรงจูงใจทางเสรีระ (Pm) แรงจูงใจด้านความปลอดภัย (Sm), แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียง (Ae), แรงจูงใจไม่สัมพันธ์ (Af), แรงจูงใจไม่อำนาจ (Po), แรงจูงใจไม่สัมพันธ์ (Ac)

2. ทักษะทางการเมือง ประกอบด้วยสเกลในการศึกษาคือ ทักษะต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย (Dr), การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Pp), ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและผลเมือง (Cr), สิทธิและเสรีภาพ (Rf), ความสามารถและเสมอภาค (Ce), เหตุผลและการแก้ไขปัญหา (Rs), การไว้วางใจและการมองโลก (Pwb), สถาบันทางการเมือง (Pi)

3. บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ประกอบด้วยสเกลในการศึกษาคือ ลักษณะความเป็นผู้นำ (Pls), ความเคารพในหลักการปกครอง (Pdr), การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Ppp) ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและผลเมือง (Pcr), สิทธิและเสรีภาพ (Prf), ความสามารถและความเสมอภาค (Pce), เหตุผลและการแก้ไขปัญหา (Prs), การวางใจและการมองโลก (Pwb)

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 498,732 คน การวิจัยนี้ได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบผสม (Multi-Stage Sampling) รวมกับการสุ่มอย่างเป็นระบบ (systematic sampling) จำนวน 400 คน และเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์หลายประการ เช่น การแจกแจงความถี่แบบร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ t-test และสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

### สรุปผลการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของการศึกษา แรงจูงใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาวิจัยปรากฏผล ดังนี้คือ

### แรงจูงใจทางการเมือง (Political Motive)

1. ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งใน สเกลของการศึกษาแรงจูงใจทางการเมือง จะมีลักษณะทางการเมืองแบบผสม ที่เน้นด้านประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม

2. แบบแผน หรือโครงสร้างของแรงจูงใจทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดมหาสารคามจะมีระดับของแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ (Ac) สูงที่สุด และจะมีระดับของแรงจูงใจทางเสรี (Pm) ต่ำที่สุด

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศและแรงจูงใจทางการเมือง พบว่าจากสเกลทั้งหมด (Pm-Ac) เพศชายโดยส่วนใหญ่แล้วมีแรงจูงใจในสเกล Ae, Po, Ac, โดยเปรียบเทียบแล้วมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีแรงจูงใจในสเกล Pm, Sm, Af, โดยเปรียบเทียบแล้วมากกว่าเพศชาย และพบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง จะมีระดับของแรงจูงใจทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและแรงจูงใจทางการเมือง พบว่า จากสเกลทั้งหมดของแรงจูงใจทางการเมือง (Pm-Ac) สรุปว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีลักษณะของแรงจูงใจทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันด้วย ยกเว้นแรงจูงใจทางเสรี (Pm) ที่ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของแรงจูงใจดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

6. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพและแรงจูงใจทางการเมือง จะพบว่าจาก สเกลทั้งหมดของแรงจูงใจทางการเมือง (Pm-Ac) สรุปได้ว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับอาชีพแตกต่างกันจะมีลักษณะของแรงจูงใจทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันด้วย ยกเว้นแรงจูงใจทางเสรี (Pm) ที่อาชีพมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของแรงจูงใจดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจ และแรงจูงใจทางการเมือง พบว่า จากสเกลทั้งหมดของแรงจูงใจทางการเมือง (Pm-Ac) โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้มีสิทธิในการ

ออกเสียงเลือกตั้งที่มีสถานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีระดับของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้นในกรณีของแรงจูงใจทางเสรีระ (Pm) จะพบว่า มีความแตกต่างอย่างชัดเจน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันแต่จะมีระดับของแรงจูงใจทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

8. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวม และแรงจูงใจทางการเมือง พบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะทางแรงจูงใจทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้นแรงจูงใจทางเสรีระที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของแรงจูงใจทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และยังพบอีกว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ จะเป็นปัจจัยที่มีระดับของแรงจูงใจทางการเมืองได้เด่นชัดที่สุด

9. จากการศึกษาความสัมพันธ์ที่สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจทางการเมือง จะพบว่า จากสเกลทั้งหมดโดยเปรียบเทียบแล้ว (Pm-Ac) เผด็จการมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจที่ต้องการความปลอดภัย (Sm) และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ (Ae) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.001 ตามลำดับ การศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจทางเสรีระ (Pm) และแรงจูงใจด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง (Ae) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และ 0.1 ตามลำดับ อาชีพจะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจทางเสรีระ (Pm) และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ (Ac) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และ 0.01 ตามลำดับ สถานะทางเศรษฐกิจ จะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจทางเสรีระ (Pm) แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียง (Ae) แรงจูงใจในอำนาจ (Po) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

### ทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude)

1. ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในสเกลของการศึกษาทัศนคติทางการเมือง มีลักษณะทางการเมืองแบบผสมที่เน้นด้านประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม

2. แบบแผน หรือโครงสร้างของแรงจูงใจทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน



3. ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดมหาสารคามจะมีระดับของทัศนคติที่มต่อความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและผลเมือง(Cr)สูงที่สุด และมีระดับของทัศนคติที่เกี่ยวกับการไว้วางใจเพื่อนและการมองโลก(Pb) ต่ำที่สุด

4. ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งเพศชายและเพศหญิง จะทัศนคติทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้นในกรณีของทัศนคติที่เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย(Dr)พบว่า แตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีอิทธิพลต่อระดับความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและทัศนคติทางการเมือง จากสเกลทั้งหมดของทัศนคติทางการเมือง(Dr-Pi) จะกล่าวได้ว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกันด้วย ยกเว้นในกรณีของทัศนคติที่เกี่ยวกับ ความสามารถและความเสมอภาคของมนุษย์ (Ce) ทัศนคติที่เกี่ยวกับการไว้วางใจเพื่อนและการมองโลก(Pb) ทัศนคติที่ต่อสถาบันทางการเมือง(Pi) จะพบว่า ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

6. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพและทัศนคติทางการเมือง จะพบว่า จากสเกลทั้งหมดของทัศนคติทางการเมือง(Dr-Pi) จะกล่าวได้ว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันด้วย ยกเว้นกรณีของทัศนคติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ทัศนคติที่เกี่ยวกับเหตุผลและการแก้ไขปัญหา จะพบว่า แตกต่างระหว่างอาชีพ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความแตกต่างของทัศนคติทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

7. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สถานะทางเศรษฐกิจและทัศนคติทางการเมืองเมืองจะพบว่า จากสเกลทั้งหมดของทัศนคติทางการเมือง(Dr - Pi) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ(รายได้)แตกต่างกัน จะทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน ยกเว้นในกรณีของ ทัศนคติที่เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Dr) และทัศนคติที่เกี่ยวกับการมองโลกและไว้วางใจ(Pb) พบว่า ความแตกต่างระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อระดับความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

8. ผลการศึกษา ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมและทัศนคติทางการเมืองพบว่า จากสเกลทั้งหมดของทัศนคติทางการเมือง(Dr-Pi) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกันด้วยระดับนัยสำคัญ 0.05 ยกเว้นในกรณีของทัศนคติที่เกี่ยวกับ หลักการปกครองแบบประชาธิปไตย(Dr) ทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถและความเสมอภาคของมนุษย์(Ce) ทัศนคติเกี่ยวกับการไว้วางใจเพื่อนและการมองโลก (Pb) จะพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมด้านต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบแล้ว มองไม่เห็นความแตกต่างของระดับทัศนคติทางการเมืองดังกล่าว อย่างชัดเจน

9. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และทัศนคติทางการเมือง จะพบว่า จากสเกลทั้งหมดโดยเปรียบเทียบแล้ว (Dr-Pi) เพศจะไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมือง ระดับการศึกษาจะพบความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองในสเกล Pp, Cr, Rf, Rs อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และพบความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองในสเกล Ce, Pi อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีทิศทางไปในทางเดียวกัน อาชีพจะพบความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ (Rf) และ การใช้เหตุผลและการแก้ไขข้อพิพาท (Rs) และมีทิศทางไปในทางตรงข้าม อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.001 และ 0.01ตามลำดับ สถานะทางเศรษฐกิจ จะพบความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองที่เกี่ยวกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย(Dr) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Pp) และมีทิศทางไปในทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และพบว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและพลเมือง (Cr) และทัศนคติที่มีต่อสิทธิและเสรีภาพ (Rf) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

#### บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (Political Personality and Habit)

1. ผลการศึกษานพบว่า ลักษณะทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในสเกลของการศึกษาบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง จะมีลักษณะทางการเมืองแบบผสม ที่เน้นด้านประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม

2. แบบแผน หรือโครงสร้างของแรงจูงใจทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดมหาสารคามจะมีระดับของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (PPP) สูงที่สุด และจะมีระดับของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่เกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ (PLs) ต่ำที่สุด

4. ผลการศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ผลปรากฏว่า การสเกลทั้งหมดของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (PLs - Pwb) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม เพศชายและเพศหญิงจะมีบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ที่คล้ายคลึงกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษาและบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองผลปรากฏว่า การสเกลทั้งหมดของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (PLs - Pwb) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจังหวัดมหาสารคามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. ผลการศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพและบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ผลปรากฏว่า การสเกลทั้งหมดของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (PLs - Pwb) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7. ผลการศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่าง สถานะทางเศรษฐกิจและบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองผลปรากฏว่า จากสเกลทั้งหมดของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (PLs - Pwb) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ (รายได้) แตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

8. ผลการศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมและบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองผลปรากฏว่า สเกลทั้งหมดของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง (PLs - Pwb) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ

และสังคมแตกต่างกัน จะมีลักษณะของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และยังพบอีกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในทุกรัฐ จะมียุทธวิธีหรือสามารถบ่งบอกระดับของบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองได้อย่างชัดเจนที่เท่าเทียมกัน

9. จากการศึกษาความสัมพันธ์ประสิทธิสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมและบุคลิกภาพ อุปนิสัยทางการเมือง จะพบว่าจากสเกลทั้งหมด (Pls ถึง Pwb) เพศจะไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ อุปนิสัยทุกสเกล ระดับการศึกษาจะพบว่ามีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ อุปนิสัยทางการเมืองทุกสเกลและมีทิศทางไปในทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 อาชีพจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ อุปนิสัยจากสเกล Pls ถึง Prs และมีทิศทางตรงข้ามอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 สถานะทางเศรษฐกิจ จะพบว่ามีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ อุปนิสัยทางการเมืองทุกสเกลและมีทิศทางไปในทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ยกเว้นในสเกล Pce ที่ไม่พบความสัมพันธ์เลย

### อภิปรายผลการวิจัย

#### วัฒนธรรมทางการเมืองและแรงจูงใจ ทศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัย

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคลิกภาพของคนไทย ที่เป็นที่กล่าวขวัญและวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากในหมู่นักสังคมศาสตร์ชาวตะวันตก คือ ลักษณะของความเป็นปัจเจกบุคคลนิยม (individualism) John Embree เรียกสังคมไทยว่า เป็นสังคมที่มีโครงสร้างหละหลวมเพราะ "ลักษณะแรกของวัฒนธรรมไทยที่สะดุดตา ได้แก่ พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลในหมู่ประชาชน ยิ่งเขาอยู่ในประเทศไทยนานมากยิ่งขึ้น เขาก็จะต้องเกิดความรู้สึกว่า คนไทยมักเป็นหมู่ที่เกือบจะไม่มีระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เอาเสียเลย ขาดความเป็นระเบียบและวินัย ขาดความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ผู้บริหารได้ตั้งไว้และไม่มีความรู้สึกตรงต่อเวลา" ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ได้สนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคลของคนไทยที่เอ็มเบรี ได้เสนอไว้จากการศึกษาพบว่า ในลักษณะของความเป็นปัจเจก (Pls) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจะมี



มีลักษณะนิสัยที่รักอิสรภาพและไม่ชอบผูกมัดตัวเองกับพันธะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องบุญกรรมตามคำสั่งสอนของพุทธศาสนา ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเชื่อว่า ตนเองเกิดมาเพื่อชดใช้กรรมที่ทำได้แต่ชาติปางก่อน และแต่ละบุคคลควรที่จะสะสมบุญไว้เพื่อตนเองจะได้ใช้ชีวิตที่สุขสบายกว่าในชาติหน้า การสร้างบุญกุศลเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมไทย มีลักษณะของการประนีประนอม การหลีกเลี่ยงการประจัญหน้าและความขัดแย้งกับผู้อื่น และในขณะเดียวกันคนไทยก็มักจะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ และพันธะทางสังคม ทั้งทัศนคติและบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ (RF, PRF) จะพบว่ามียุทธศาสตร์ที่น่าสนใจคือ สิทธิและเสรีภาพ ขึ้นอยู่กับผลบุญของแต่ละคนได้สั่งสมเอาไว้ และอำนาจซึ่งเป็นผลมาจากบุญเหล่านั้น ผู้ที่ทำบุญมาดีแต่ในชาติปางก่อนก็จะเกิดมาสบายสุข มีอำนาจวาสนาและจะมีอิสรภาพที่จะทำอะไรก็ได้ ๆ ตามใจปรารถนาได้สั่ง ในขณะที่บุคคลที่สะสมบุญมาน้อยจะมีอำนาจต่ำ และต้องคอยพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอ สิทธิและเสรีภาพและการกระทำของผู้นำมีผลลง จากสเกลในการศึกษาแรงจูงใจด้านความปลอดภัย (Sm) ทั้งทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการไว้วางใจผู้อื่นและการมองโลก (Pb, Pwb) มีระดับของสเกลต่ำมาก ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากลักษณะวัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคม การตามใจอย่างเต็มที่ในช่วงปีแรกของชีวิต แต่ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและการตามใจนั้นได้หยุดชะงักลงอย่างทันทีทันใด เมื่อแม่มองเห็นคนอื่นคนหนึ่ง เด็กซึ่งเคยนอนกับแม่ในช่วงปีแรก จะถูกพรากไปนอนกับญาติคนอื่น แม่จะให้การผูกพันเลี้ยงดูและการเอาใจใส่ต่อน้องมากกว่า และจะห่างเหินจากพี่มากกว่าแต่ก่อน เด็กพี่เป็นผู้จะได้รับความเสียใจที่แม่ห่างเหินตน และไปเอาใจใส่ต่อน้องมากกว่า ความแตกต่างระหว่างปีแรกของชีวิตที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นและลักษณะของความเหินห่างในช่วงปีหลัง ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณถูกทอดทิ้งจากแม่ ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกที่หวาดระแวงและไม่ไว้วางใจผู้อื่นซึ่งจะติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต ลักษณะของกรานที่ได้จากเครื่องมือวัดผล CPTI นั้น ปรากฏให้เห็นอย่างชัดในสเกล Pb, Pwb ซึ่งลาดต่ำลงและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสเกล Sm ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะเย็นชาและชอบจับผิดผู้อื่น ลักษณะของความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจผู้อื่นนั้นสาเหตุของลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกและการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากแค่ไหน อย่างไร และจะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่นั้นจะต้องได้รับการพิจารณาทำการวิจัยทางด้านนี้โดยตรงต่อไป

ในการศึกษาลักษณะของทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวกับหลักการปกครอง(Dr, PDr)

ทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวกับหลักความสามารถและความเสมอภาคของมนุษย์ (Ce, Pce) จะพบว่า  
 ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง มีลักษณะที่ค่อนข้างเฉื่อยช้า(passive) และชอบพึ่งผู้อื่น  
 (Dependency) ซึ่งสะท้อนออกมาจากคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ มีลักษณะที่ขี้ขลาด ไม่ค่อยมีความจริง  
 จังกับชีวิตมากนัก ซึ่งลักษณะแบบนี้ อาจจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเชื่อและการอบรมสั่งสอน  
 ทางพุทธศาสนาในเรื่องของกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งหล่อหลอมเป็นโลกทัศน์ของ  
 ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มองโลกและชีวิตในแง่ของวัฏจักรหมุน  
 เวียนเปลี่ยนไปเป็นวงกลม เกิดแก่เจ็บตาย ไม่มีที่สิ้นสุด การมองชีวิตในแง่วัฏจักรนี้แตกต่าง  
 อย่างมากจากโลกทัศน์ของชาวมุสลิมและชาวคริสต์ที่มองโลกว่า เป็นเส้นตรง จากการเกิดและใช้  
 ชีวิตอยู่บนโลก และจบลงบนสรวงสวรรค์ แต่วัฒนธรรมในสังคมไทยมองชีวิตว่า เป็นผลมาจาก  
 กรรมในอดีตซึ่งส่งผลมาปัจจุบัน ชีวิตจึงเป็นเพียงผลของกรรมหรือการกระทำในอดีตและอนาคต  
 ก็เป็นผลของกรรมในอดีตที่เราสร้างไว้และกรรมที่เรากำลังสร้างสมอยู่ในปัจจุบัน ชีวิตมนุษย์ถูก  
 มองว่า เป็นสิ่งที่ขี้ขลาด เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้ สังคมไทยมองชีวิตของอดีตและอนาคตในแง่ของกรรม  
 เก่าและการสะสมบุญ เพื่อแสวงสุขในอนาคต หรือชาติหน้ามากกว่าที่จะยึดติดอยู่ในปัจจุบันหรือ  
 อนาคตอันใกล้ ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งยอมรับสภาวะที่เป็นอยู่ของตนว่า เป็นผลมาจาก  
 กรรมเก่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ อยู่นอกเหนืออำนาจของเราที่จะเปลี่ยน ซึ่งสิ่งนี้เองที่อาจ  
 ทำให้คนไทยมีลักษณะนิสัยที่เฉื่อยช้า ไม่กระตือรือร้นขวนขวายดิ้นรนเพื่อการเปลี่ยนแปลง แต่มัก  
 จะยอมรับในสภาพของตนเองที่ถูกกำหนดโดยชะตากรรมแต่ชาติปางก่อน เมื่อสภาวะของชีวิตถูก  
 กำหนดโดยชะตากรรม เราจึงจำเป็นต้องชดใช้กรรมนั้นให้หมดสิ้นเสียก่อน และเมื่อกรรมชั่ว  
 หมดสิ้นลงเมื่อใด "ชะตา" ชีวิตก็จะดีขึ้นความก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะตามมา ความทะเยอ-  
 ทะยานดังกล่าวจึงมักจะออกมาในสองรูปแบบ คือ รูปแบบแรกเป็นการรอคอยรอโอกาสว่า เมื่อตน  
 จะหมดเวรหมดกรรมเมื่อใด "บุญจะมหาล้นทับ" มากกว่าที่จะออกไปดิ้นรน ขวนขวาย เพื่อหาช่อง  
 ทางหรือหาโอกาสด้วยตนเอง ความทะเยอทะยานในรูปแบบแรกจึงมักจะออกมาในรูปแบบของความ  
 ใฝ่ฝัน(fantasy) มากกว่าความเป็นจริง ความทะเยอทะยานในรูปแบบที่สองของคนไทย คือ  
 การเข้าไป "พึ่งบุญ" ของผู้อื่น การเข้าไปพึ่งพาอาศัยหรือหาผู้อุปถัมภ์ที่มีบุญสูงกว่า ที่จะช่วยให้  
 ตนพบกับความสำเร็จในชีวิต คนไทยจึงมักจะมีลักษณะนิสัยที่ชอบพึ่งพาผู้อื่นมากกว่าที่จะช่วยตนเอง

ถ้าพิจารณาแรงจูงใจไฟสันฤทธิ์ (Ac) และทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและหน้าที่พลเมือง (Cr, PCr) จะเห็นว่า จากกราฟซึ่งลาดสูงขึ้นซึ่งน่าจะเป็นลักษณะที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงลักษณะวัฒนธรรมของสังคมไทย ซึ่งให้ความสำคัญกับความเคารพแบบอบ เชื้อพ้องพ้องใหญ่ ความอ่อนน้อมและความภาคภูมิใจที่มากกว่า การเสนอความคิดเห็น ข้อขัดแย้งหรือแนวทางแบบใหม่ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ความสำเร็จในสังคมไทยนั้นไม่ได้อยู่ที่การพึ่งตนเองและความสามารถของตนเอง แต่เป็นความสำเร็จโดยการพึ่งพาผู้อื่น การยึดติดอยู่กับผู้อื่น (achievement-via-conformance) ความสำเร็จในสังคมไทยเกิดขึ้นจากความสามารถของผู้อื่น ที่จะนำตัวเข้าไปผูกพันกับผู้อื่นหรือผู้บังคับและความสามารถที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดีนั้นไว้ ลักษณะของการหาพึ่งพิง การหาผู้บังคับจึงเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในสังคมไทย กลุ่มทุนการศึกษาสูงหรือทุนอาชีพรับราชการ เป็นกลุ่มที่มีความเป็นอิสระต่อระบบอุปถัมภ์สูง มักจะได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกสูงกว่ากลุ่มทุนการศึกษาต่ำ และในขณะที่เดียวกันมีการแข่งขันภายในกลุ่มลูกจ้างหรือทุนการศึกษาต่ำ ซึ่งถูกรอบของระบบอุปถัมภ์หรือระบบราชการผูกพันความสำเร็จไว้

ในการศึกษาแรงจูงใจทางสรีระ (Pm) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของวัฒนธรรมที่ข้อมความเรียบง่ายและความสะดวกสบาย (expediency) ชาวบ้านชอบทำงานที่ตนเองเห็นผลตอบแทนอย่างเด่นชัดและงานนั้นจะต้องไม่น่าเบื่อหรือว่าหนักจนเกินไป ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับนิสัยชอบสะดวกสบาย คือ "นิสัยรักสนุก" ซึ่งเป็นลักษณะที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในลักษณะที่สอดคล้องกับสเกลในการศึกษา แรงจูงใจไฟสังคม (Af) ทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Pp, Ppp) จะพบลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม คือ ชาวบ้านจะร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือเพื่อนบ้าน โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ เพราะว่าเป็นงานที่สนุก มีอาหาร เครื่องดื่ม และงานรื่นเริงในตอนเย็นหลังจากที่ทำงานตลอดทั้งวัน นิสัยรักสนุกและความรู้สึกดีต่อ เมื่อถูกรอบของเวลาทำงานที่แน่นอนมาบังคับ อาจมีส่วนช่วยให้ชาวต่างชาติดมของคนไทยว่า มีลักษณะนิสัยที่เกียจคร้าน ชอบความสะดวกสบาย และสนุกสนานรื่นเริง มากกว่าการทำงานอย่างเข้มแข็งจริงจัง ซึ่งลักษณะนิสัยดังกล่าวนี้ มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งเน้นในด้านของการทำงานแข่งกับเวลาและความสามารถในการผลิตที่จะต้องทำให้ทันกับความต้องการของตลาด เมื่อถูกบีบคั้นให้ต้องทำงานในรอบของเวลา มีการะ

หน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะด้าน คนไทยมักจะมีความรู้สึกอึดอัด เห็นอับหน้าอวด มีความเครียด และความวิตกกังวลสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับแนวดิ่ง (vertical social relations) หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ภูมิสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจะมีลักษณะที่อ่อนน้อม ถ่อมตน เคารพบนอบ มีความเกรงใจและชอบเอาใจผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ได้รับการปลูกฝังมาจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ส่วนในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับแนวนอน (horizontal social relations) หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน เช่น ในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์มักจะออกมาในรูปของการแข่งขัน การแสดงออกและการชิงดีชิงเด่น แต่ความสัมพันธ์ชนิดนี้มักจะลงเอยในลักษณะของการประนีประนอมและการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเช่นกัน

ในลักษณะของทัศนคติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการใช้เหตุผลและการแก้ไขปัญหา (Rs, PRs) มีความสอดคล้องรองรับกับลักษณะของการควบคุมตนเองได้ดี ซึ่งปรากฏออกมาในกราฟ CPTI ภูมิสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความไม่พอใจของตนเองได้ดี และจะไม่แสดงความรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจออกมาจนเป็นที่สังเกตเห็นได้ มักจะพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นไว้ และซ่อนความรู้สึกไม่พอใจไว้ภายใน ความรู้สึกไม่พอใจต่อผู้อื่น อาจได้รับการระบายออก โดยการตัดแปลง (adjust) เป็นเรื่องขำขัน การหยอกล้อ (joking-relationships) การเยาะเย้ยถากถาง หรือเรื่องราวที่เล่าส่อนึ่งในกลุ่มเพื่อนที่สนิทสนมกัน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ได้รับจากเครื่องมือวัดผล CPTI แสดงให้เห็นว่า ภูมิสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นคนใจร้อน เอาแต่ใจตนเอง เจ้าอารมณ์และไม่ค่อยคำนึงถึงเหตุผล คนไทยจะรู้สึกโกรธเมื่อถูกขัดใจ แต่ความรู้สึกโกรธและความไม่พอใจจะถูกเก็บกดไว้ ไม่แสดงออกมา เพราะวัฒนธรรมไทยสอนให้คนไทยไม่แสดงออกซึ่งความรู้สึกของตนเอง พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและการประจัญหน้ากับผู้อื่น และพยายามรักษาความสัมพันธ์ภายนอกอันดีกับผู้อื่นไว้ในขณะที่เดียวกัน

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยของภูมิสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งที่สะท้อนจาก CPTI scales คือ ความพยายามที่จะทำตนให้เป็นที่รัก ที่ชื่นชมของผู้อื่น และความรู้สึกสงสารและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Ae) ซึ่งทำให้คนไทยมีลักษณะนิสัยที่โอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาตกที่นั่งลำบากและชอบสร้าง "บุญคุณ"



ให้กับผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการความรัก ความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือ เกอกุลจากผู้อื่นสูงมาก ซึ่งเชื่อว่า สังคมของมนุษย์มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นสังคมที่สมาชิก ต้องการความรัก และความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นสูง คือเป็น affiliative society ซึ่ง แตกต่างอย่างมากจาก achieving society ซึ่งเน้นในด้านการแข่งขันและความสำเร็จในชีวิต มากกว่าการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและการประนีประนอม

จากสภาพของเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จะพบว่า มีการแข่งขัน การแก่งแย่ง เอา รััดเอาเปรียบ และการชวนชวาชเพื่อความอยู่รอด ซึ่งทำให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลใน ระดับที่สูงมาก สิ่งนี้อาจจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับมาตรฐานการครองชีพที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สถิติของการหย่าร้างและอาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้น และนิสัยที่ชอบพึ่งพิงหมอดูและโหราพยากรณ์อาจ จะเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของความเครียดและความกังวลที่สูง การบริโภคสุราและยาเสพติด ก็อาจจะเป็นทางออกประเภทหนึ่งที่คนบางกลุ่ม เช่น วัยรุ่น เลือกใช้ในการบรรเทาความเครียด และความวิตกกังวลให้เบาบางลง อย่างไรก็ตาม ลักษณะของความเครียดและความวิตกกังวล สะท้อนออกมาในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ความวิตกกังวลที่มีต่อลักษณะชีวิตที่ว่างเปล่า ไร้จุดหมาย ความวิตกกังวลที่มีต่อสภาพแวดล้อมซึ่งเต็มไปด้วยอันตรายและความน่าสะพรึงกลัว และ ความวิตกกังวลต่อเจตนาและการกระทำของผู้อื่น ความวิตกกังวลที่เกิดจากความหวาดระแวงว่า ผู้อื่นจะเกลียดชังตน ลักษณะที่บ่งบอกว่าอาจจะเป็น ดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงระดับของการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนชาวบ้านไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงได้ในบางครั้งและการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ที่เรียกว่า "ความล่าช้าวัฒนธรรม" (culture lag) ซึ่งเกิดจากการที่ระบบวัฒนธรรม เปลี่ยนแปลงตามระบบเศรษฐกิจและสังคม ไม่ทัน และระบบค่านิยม (value system) ซึ่งเคยให้ความหมายต่อชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์ เริ่มเสื่อมคุณค่าลงทำให้สมาชิกในสังคมเกิดความรู้สึก สับสน อึดอัด และเกิดความรู้สึกแปลกแยก (alienation) ต่อสภาพความเป็นอยู่ของตน

### มรดกแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์

การแสดงออกของมนุษย์ต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการต่อต้าน คัดค้าน ขอมรับ ร่วมมือ ฯลฯ เหล่านี้ เราเรียกว่า "พฤติกรรมของมนุษย์" มนุษย์แสดงออกต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละสิ่งและแต่ละคนแสดงออกแตกต่างกันไปในสิ่งเดียวกัน เช่น บุคคลคนหนึ่งอาจเห็นด้วยและให้ความร่วมมือในระบอบประชาธิปไตย แต่ต่อต้านรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ หรือบางคนเห็นว่า ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดีงาม และพยายามรณรงค์ให้มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันอีกคนเห็นว่า ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่พ้อผัน เป็นระบบการปกครองที่ไม่มีประสิทธิภาพ ยุ่งวุ่นวาย เชื่องช้า ไม่ทันกับเหตุการณ์จึงให้การสนับสนุนและร่วมมือกับการปกครองแบบเผด็จการ เป็นต้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมมนุษย์อย่างแพร่หลายโดยการตั้งคำถามว่า ทำไมมนุษย์จึงแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น ทำไมบุคคลหนึ่งมีพฤติกรรมต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน การศึกษาถึงเหตุผลหรือที่มาแห่งพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ยากลำบากมากเพราะนอกจากจะเป็นความในใจของผู้แสดงพฤติกรรมแล้ว พฤติกรรมบางอย่างแม้แต่ผู้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เองก็ให้คำตอบหรือให้เหตุผลไม่ได้ว่า ทำไมจึงแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา ดังนั้น การศึกษาถึงเบื้องหลังของพฤติกรรมมนุษย์นั้น จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาหลาย ๆ แขนงมาประกอบกันในการศึกษา และปัจจัยหลายประการที่จะกำหนดให้ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์

เป็นการยากที่จะระบุลงไปให้แน่ชัดว่าพฤติกรรมมาของมนุษย์ที่แสดงออกมาในแต่ละครั้งมีอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริง โดยปกติแล้วก่อนที่มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมใดออกมาแล้วจะต้องมีสิ่งเร้ามากระทบแล้วมนุษย์ก็จะมีความคิดความเห็น หรือ เกิดการวินิจฉัยหรือเรียกว่า มี "ทัศนคติ" (attitudes) ต่อสิ่งนั้น แล้วจึงแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นออกไป ปัญหาที่อยู่ว่ามนุษย์ผู้ใดมีความคิดเห็นได้อย่างไร เอาอะไรมาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ได้พบนั้น ซึ่งปัญหานี้ได้กล่าวไว้แล้วว่าในบางครั้ง แม้แต่ผู้พฤติกรรมเองก็ให้คำตอบไม่ได้ หากผู้แสดงพฤติกรรมยินยอมเปิดเผยอย่างแท้จริง เขาจะให้คำตอบได้เพียงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกสามัญธรรมดา พฤติกรรมบางอย่างแม้ยินยอมเปิดเผยถึงสาเหตุด้วยความจริงใจแต่ก็ไม่สามารถชี้แจงแถลงเหตุผลได้ ซึ่งพฤติกรรมนั้น ๆ อาจเกิดจากแรงผลักดันจากจิตใต้สำนึก (unconscious) นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรมจำนวนมากที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยผู้แสดงพฤติกรรมไม่มีเวลามาพิจารณา วินิจฉัยซึ่งพฤติกรรมนั้นอาจเกิดขึ้นด้วย

สัญชาตญาณ (instinctual) ประการหนึ่ง หรือบางครั้งอาจมาจากที่ได้เคยพิจารณาถึงปัจจัยไว้ก่อนแล้ว ประการหนึ่ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสับสนซับซ้อนของเบื้องหลังแห่งพฤติกรรมต่าง ๆ มีอยู่เป็นอันมาก "ทัศนคติ" เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ แต่ก็ไม่ใช่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนั้นเสียทั้งหมด บางครั้งแม้บุคคลจะมีทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่ก็อาจจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาตามทัศนคติที่เขาทำได้ ทั้งนี้อาจมีบางสิ่งบางอย่างขัดแย้งไว้ ๆ เช่น ค่านิยม วัฒนธรรมทางสังคม บางครั้งความเห็นหรือทัศนคติของคนหนึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับอีกคนหนึ่ง แต่ก็ไม่กล้าขัดเพราะเกรงจะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์ระหว่างตน จึงเป็นปฏิบัติไปตามความพอใจของผู้อื่น ถึงอย่างไรก็ตาม ทัศนคติก็ยังมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อใดที่มนุษย์มีอิสระจากความกดดันต่าง ๆ เขาก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามทัศนคติที่เขาถืออยู่

ในทางจิตวิทยาได้ศึกษาเกี่ยวกับที่มาแห่งพฤติกรรมมนุษย์อย่างกว้างขวาง นักจิตวิทยาทั่วไปยอมรับว่า สิ่งที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังของการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้น คือ "แรงจูงใจ" หรือ "พลังจูงใจ" (motive) ธรรมณญุตตตะเตมีย์ กล่าวว่า พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่มนุษย์เราแสดงออกมานั้นมีสิ่งชักนำหรือหนุนหลังอยู่ สิ่งชักนำหรือหนุนหลังนี้ไม่ใช่สิ่งที่มีตัวตนหรือไม่ได้เป็นรูปธรรม หากแต่เป็นนามธรรมอันหนึ่งซึ่งเรายอมรับกันว่ามี และเราเรียกสิ่งนี้ว่า พลังจูงใจ พลังจูงใจ หมายถึง แรงหรืออำนาจภายในตัวบุคคลซึ่งกระตุ้นหรือผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่นี้แสดงออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อื่น และที่ไม่ปรากฏแก่ผู้อื่น เช่น ความรู้สึกนึกคิดและความคุมกำหนดทิศทางของพฤติกรรมนั้น ๆ<sup>2</sup> พลังจูงใจเป็นพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละบุคคลมีแนวโน้มไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งและร่างกายอาจส่งประสงค์ในความปรารถนา อันเกิดจากแรงขับนั้น

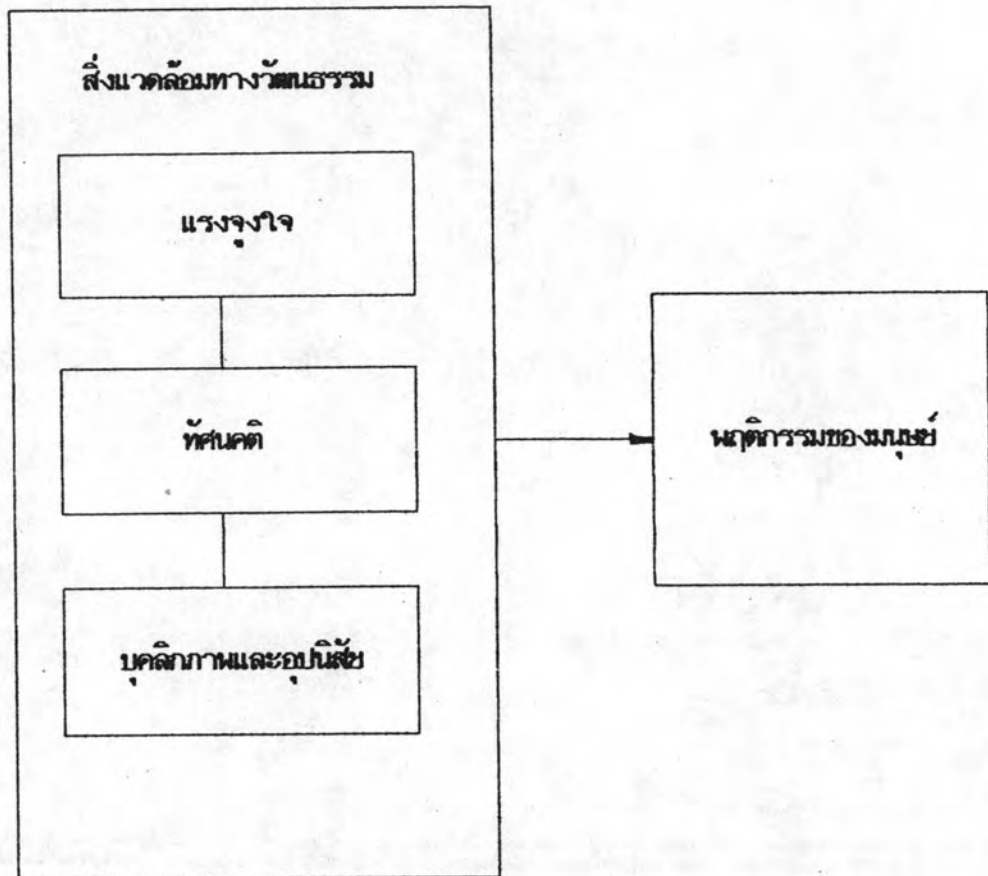
<sup>1</sup> ธรรมณญุตตตะเตมีย์, ทฤษฎีเกี่ยวกับพลังจูงใจ. เอกสารบรรยายหลักสูตรเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม สถาบันฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน. 2520, หน้า 1.

<sup>2</sup> เฉลียว ฉิมอินทร์, จิตวิทยาทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 145.

การเข้าใจความซับซ้อนของแต่ละบุคคลเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ และแนวความคิดทางจิตวิทยา ซึ่งยอมรับว่า วิธีการทางจิตวิทยามีประโยชน์สำหรับการเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา บุคลิกภาพและอุปนิสัย ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของแต่ละบุคคล รวมถึงความสามารถ อารมณ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลนั้นเป็นอยู่ บุคลิกภาพและอุปนิสัยเป็นของคู่กัน ดังนั้นอุปนิสัยคือ การกระทำที่สม่ำเสมอเป็นประจำ คือ มีแนวโน้มที่จะคิดหรือจะทำอยู่อย่างนั้นไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม บุคลิกภาพและอุปนิสัยแยกออกจากกันไม่ได้ บุคลิกภาพและอุปนิสัยเป็นตัวกำหนดแนวโน้มหรือความโน้มเอียงในการตอบสนองและเป็นสิ่งชี้นำพฤติกรรม Munn กล่าวว่า บุคลิกภาพและอุปนิสัยเป็นลักษณะเด่นของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการรวบรวมแบบแผนทั้งหมดมาเป็นบูรณาการของโครงสร้างแห่งพฤติกรรม Lewin กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นกระแสน้ำแห่งพฤติกรรมซึ่งคงที่โดยขึ้นอยู่กับรากฐานของความคิด ความรู้สึกและการรับรู้ และปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดแรงจูงใจ ทักษะ บุคลิกภาพและอุปนิสัยของมนุษย์ คือ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (cultural environment) ที่สำคัญได้แก่ วัฒนธรรมนิยมประเพณี ภาษา สื่อต่าง ๆ ทางสังคม เป็นต้น สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีบทบาทเสริมสร้าง แรงจูงใจ ทักษะ บุคลิกภาพส่วนบุคคลได้มาก การอบรมกล่อมเกลาจากสังคม และประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลที่ได้รับ จึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จะเป็นไปตามแนวทางที่ได้เรียนรู้และเข้าใจ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า มูลฐานเบื้องต้นแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ จะประกอบด้วย แรงจูงใจ ทักษะ บุคลิกภาพและอุปนิสัย รวมถึงอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของสังคม อันเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ดังแผนภาพของมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมือง ต่อไปนี้คือ





รูปที่ 6.1 แสดงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์

### ข้อเสนอแนะในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและได้พัฒนาเครื่องมือ CPTI Scales ทำการศึกษาสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ แรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ทำให้บางส่วน ขาดความลึกซึ้งในรายละเอียด น่าที่จะได้มีการศึกษาอย่างละเอียดหรือประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาที่มีความชัดเจน (precision) ต่อไปคือ

1. จากผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบลักษณะที่สำคัญ ๆ ในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เช่น แบบแผนหรือโครงสร้างของ แรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ลักษณะ

ทางการเมืองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง รวมถึงลักษณะของแรงจูงใจ  
ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัด  
มหาสารคามอันเป็นปัจจัยพื้นฐาน ต่อการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ดังนั้นจึงควร  
ที่จะใช้ตัวแบบของ CPTI scales ทำการศึกษาอย่างละเอียดเป็นรายจังหวัด หรือภาคต่าง ๆ  
แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงของแรงจูงใจทางการเมือง  
ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง มีลักษณะเด่น ลักษณะด้อย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ  
ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในระดับต่อ ๆ ไป

2. ตัวแบบหรือเครื่องมือในการศึกษา CPTI สเกล เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษา  
ลักษณะของแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ซึ่งมีการใช้เทคนิคทางสถิติที่  
เหมาะสม การเสนอสเกลได้ทั้งตารางและกราฟ เพื่อให้เห็นลักษณะอย่างชัดเจน อันมีประโยชน์  
อย่างยิ่งในการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ แต่เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในเบื้องต้นนี้อาจจะมีข้อบกพร่อง  
อยู่บ้าง หรือบางส่วนยังขาดความละเอียดในการศึกษาผู้ที่สนใจที่จะนำตัวแบบ CPTI ไปใช้ทำการ  
ศึกษา ควรที่จะทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงขั้นตอนในการศึกษาต่างๆ (ดังรายละเอียดในบทที่ 4)  
หรือ อาจที่จะนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้ได้ผลอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นกล่าวเดิม โดยอาจจะขีดโครงสร้าง  
สร้างหลักของตัวแบบ CPTI และพัฒนาประยุกต์เปลี่ยนแปลงในเรื่องที่จะศึกษา ลักษณะของสเกล  
ในการศึกษาต่าง ๆ รวมถึงลักษณะของคำถามในแบบสอบถาม แต่สิ่งสำคัญก็คือ คำถามที่ตั้งขึ้นจะ  
ต้องใช่วัดลักษณะที่เราจะศึกษา ได้อย่างแท้จริงตรงตามสเกลที่ตั้งไว้

3. การนิยามลักษณะเด่นบางประการของการศึกษาแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและ  
อุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ที่วิเคราะห์จาก  
การประเมินโดยใช้เครื่องมือวัดผล CPTI ลักษณะแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทาง  
การเมือง บางประการที่พบจากการใช้เครื่องมือวัดผล CPTI สอดคล้องกับการสังเกตการณ์และ  
แนวความคิดของนักวิชาการชาวไทยและชาวตะวันตก เช่น นิสัยรักสนุก ชอบความสะดากสบาย  
การรักษาหน้าและลักษณะของความหวาดระแวง ความต้องการ ความรักและความเห็นอกเห็นใจ  
จากผู้อื่น ลักษณะที่ค่อนข้างใหม่และขัดแย้งกับแนวความคิดของนักวิชาการตะวันตก เช่น นิสัย  
เจ้าอารมณ์ ความวิตกกังวลมีในระดับสูง ความคล้ายคลึงทางโครงสร้างหรือแบบแผนของแรงจูงใจ

ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองในจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น อย่างไรก็ตามลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด มิใช่เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะ แรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งโดยทั้งหมด แต่เป็นลักษณะของการชี้ประเด็นหรือปัญหาที่น่าสนใจซึ่งอาจจะนำไปสู่การตั้งสมมติฐานใหม่ ๆ เพื่อการศึกษาและวิจัยอย่างละเอียด และลึกซึ้งในโอกาสต่อไป และควรที่จะศึกษาลักษณะทางการเมืองด้านอื่น ๆ ในครอบครัวและชุมชนที่มีอำนาจที่จะอธิบาย ทำนาย รวมถึงสามารถควบคุมลักษณะของพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นในลำดับต่อไป

4. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ยังคงมีแรงจูงใจทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนทัศนคติทางการเมืองอยู่ในระดับสูง อันเป็นที่น่าพอใจ แต่บุคลิกภาพ อุปนิสัยและแนวโน้มของพฤติกรรมทางการเมือง ยังคงมีระดับต่ำ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่าที่ควร ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐน่าจะได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรอบรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างถูกต้องที่ต่อเนื่อง ไม่ใช้ประชาสัมพันธ์เฉพาะในช่วงสมัยของการหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ประเด็นสำคัญที่ควรเน้น ได้แก่ การเสริมสร้างมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมือง หรือระบบการปกครองที่สอดคล้องและเข้ากับวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งในมิติของรูปแบบและเนื้อหา การพัฒนาบทบาทของการเลือกตั้งในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมาตราการได้มาซึ่งผู้แทนราษฎรที่ดำเนินการรณรงค์ นอกช่วงสมัยของการหาเสียงเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมในการดำเนินงานน่าจะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจิตวิทยาที่มีพื้นฐานความรู้ทางรัฐศาสตร์ เป้าหมายหลักของการดำเนินงานดังกล่าว มุ่งที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการให้ข่าวสารการเมืองเบื้องต้นที่เพียงพอต่อการพัฒนาฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมือง วิถีชีวิตที่สอดคล้องต่อระบบการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะนี้ คือ "การสร้างความรู้ ความสำนึกและวิถีชีวิตในบทบาทพื้นฐานทางการเมืองของประชาชน" การสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองน่าจะเป็นการกิจสำคัญและอาจกระทำได้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการที่มีทรัพยากรด้านนี้ เช่น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น